

Notitie Ontheffing Flora- en faunawet Regionaal Bedrijventerrein Twente

EcoGroen Advies BV

E. de Vries &
M. van der Sluis

Samenvatting

In het plangebied Almelo Zuid zijn tijdens veldonderzoeken in 2003 diverse planten- en diersoorten aangetroffen die beschermd zijn in de Flora- en faunawet. Voor enkele soortengroepen zal nog aanvullend onderzoek uitgevoerd worden in het voorjaar van 2004. Op basis van de huidige gegevens kan gesteld worden dat de aangetroffen soortensamenstelling geen belemmering zal vormen voor de voorgenomen activiteiten. Het betreft soorten waarvoor in de regel eenvoudig ontheffing verkregen kan worden mits aan een aantal algemene voorwaarden wordt voldaan.

Voor wat betreft vleermuizen - die strikt beschermd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn - is geen ontheffing noodzakelijk, op voorwaarde dat de inpassingmogelijkheden en compensatie zoals weergegeven in het stedenbouwkundige plan gerealiseerd worden, en dat tijdens de uitvoering mogelijke verblijfplaatsen (bomen/gebouwen) gecontroleerd worden op hun aanwezigheid. Aanbevolen wordt extra verblijfplaatsen te realiseren in de nieuwbouw of in De Doorbraak.

Ontheffing voor verbodsbepalingen voor vleermuizen kan alleen verkregen worden, indien aan een aantal zeer strikte voorwaarden wordt voldaan.

Inleiding

EcoGroen Advies heeft in de zomer van 2003 ecologisch onderzoek uitgevoerd op een mogelijke vestigingslocatie voor het Regionaal Bedrijventerrein Twente, ten zuiden van Almelo. In de winter en het voorjaar van 2004 wordt vervolgonderzoek uitgevoerd om ontbrekende informatie over de verspreiding van een aantal soortengroepen aan te vullen.

In deze notitie wordt globaal nader ingegaan op de mogelijkheden en voorwaarden voor het verkrijgen van een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet, uitgaande van de op dit moment beschikbare informatie.

Beschermde soorten

In het plangebied zijn diverse beschermde soorten aangetroffen. Hieronder worden ze kort besproken.

Flora

Er zijn twee beschermde plantensoorten met zekerheid vastgesteld, namelijk Vogelmelk en Zwanebloem. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten komt niet in gevaar. Voor deze soorten kan daarom eenvoudig ontheffing verkregen worden. Ontheffing dient aangevraagd te worden van de verbodsbepaling in artikel 8.

Compenserende maatregelen zijn niet aan de orde.

Zoogdieren (muv vleermuizen)

Vrijwel alle zoogdieren – met uitzondering van Bruine en Zwarte rat en Huismuis – zijn beschermd in de Flora- en faunawet.

In het plangebied komt een groot aantal zoogdiersoorten voor die typerend zijn voor (kleinschalig) agrarisch cultuurlandschap. Er zijn geen soorten van de Rode lijst aangetroffen. Alle soorten hebben voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe omgeving. Omdat de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt zal ontheffing geen probleem zijn.

Ontheffing dient aangevraagd te worden van de verbodsbepaling in artikel 9, 10 en 11.

Compenserende maatregelen zijn niet aan de orde.

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd in de Flora- en faunawet én strikt beschermd in Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn.

Ontheffing van schadelijke handelingen aan deze soortengroep kan alleen verkregen worden indien sprake is van 'dwingende redenen van groot openbaar belang' en het 'ontbreken van alternatieven'.

Het plangebied is zeer rijk aan vleermuizen. Hoewel geen vaste verblijfplaatsen zijn aangetoond zijn deze zeer waarschijnlijk wel aanwezig in gebouwen en holle bomen.

Schadelijke handelingen aan (vaste verblijfplaatsen van) vleermuizen kunnen voorkomen worden door een zorgvuldige planning van activiteiten en het inpassen of compenseren van belangrijke vliegroutes.

Hoe met deze situatie het beste omgegaan kan worden is uitvoeriger in de volgende paragraaf beschreven.

Vogels

Alle broedvogels zijn beschermd in de Flora- en faunawet.

Hoewel in het gebied een aantal soorten van de Rode lijst is vastgesteld, komt de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet in gevaar. In de directe omgeving zijn voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen ten opzichte van broedvogels. Er mogen derhalve geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen gefaseerd te worden door uitvoering in de periode voor 15 maart en na 15 juli.

In de praktijk betekent dit dat in deze periode geen bomen of struiken gerooid mogen worden en dat terreinen met grondbroedende soorten mn weidevogels buiten deze periode bouwrijp gemaakt moeten worden.

Compenserende maatregelen zijn niet aan de orde.

Amfibieën en reptielen

Alle amfibieën- en reptielensoorten zijn beschermd in de Flora- en faunawet.

In het plangebied zijn vier soorten amfibieën aangetroffen. Omdat het zeer algemeen voorkomende soorten betreft, die voldoende uitwijkmogelijkheden in de directe omgeving kunnen vinden en waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar komt, kan ontheffing eenvoudig verkregen worden.

Ontheffing dient aangevraagd te worden van de verbodsbepaling in artikel 9, 10 en 11.

Inpassing en mitigerende maatregelen

Belangrijk is wel de activiteiten zo uit te voeren dat de schade aan amfibieën tot een minimum kan worden beperkt. Dit betekent dat de werkzaamheden zo uitgevoerd dienen te worden dat de aanwezige amfibieën de gelegenheid geboden wordt uit te wijken naar andere leefgebieden in de directe omgeving. Geadviseerd wordt kwetsbare biotopen zoveel mogelijk te handhaven of te ontzien door:

- In geval van bemaling moet voorkomen worden dat sloten droogvallen en dat grondwater op geïsoleerde wateren of kleine sloten geloosd wordt;

- Zo veel mogelijk handhaven van watergangen en oevers;
- Indien sloten of watergangen gedempt worden naar de open zijde toewerken zodat amfibieën niet opgesloten raken;
- Fasering van werkzaamheden die voortplantingsbiotopen van amfibieën beschadigen door uitvoering in de periode juli-oktober.

Vissen

Er zijn geen beschermde vissensoorten binnen het plangebied aangetroffen of te verwachten. Wel is net buiten het plangebied in de Bornerbroekse Waterleiding de beschermde soort Bermpje gevonden.

Insecten

Er zijn geen beschermde insectensoorten aangetroffen of te verwachten.

Vleermuizen

In Bijlage I zijn de twee belangrijkste artikelen uit de Habitatrichtlijn die betrekking hebben op de bescherming van soorten uit bijlage IV weergegeven en toegelicht.

Samengevat kan het volgende geconcludeerd worden:

1. Als handelingen uitgevoerd worden die onder verbodsbepalingen vallen, is ontheffing alleen mogelijk onder bepaalde strikte voorwaarden;
2. Als geen handelingen worden uitgevoerd die vallen onder de verbodsbepalingen, is geen ontheffing nodig.

Ad 1. Ontheffing noodzakelijk

Voor versterking of schade aan vleermuizen of hun vaste verblijfplaatsen zoals kraamkamers en overwinteringplekken kan alleen ontheffing verkregen worden indien aangetoond wordt dat er voor de voorgenomen ruimtelijke ingreep:

- Geen andere bevredigende oplossing mogelijk is;
- Er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang;
- En er geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort plaats vindt.

Ad 2. Geen ontheffing noodzakelijk

Een ontheffingsaanvraag is niet noodzakelijk indien rekening gehouden wordt met de mobiliteit van vleermuizen en inpassing en compensatie van foerageerroutes en verblijfplaatsen.

Mobiliteit van vleermuizen en verblijfplaatsen

Over het algemeen zullen vleermuizen nooit het gehele jaar continu dezelfde verblijfplaats gebruiken. Alle soorten wisselen gedurende het voortplantingsseizoen minstens twee keer van locatie en meestal vaker.

Indien op een bepaalde locatie vleermuizen zijn aangetoond, kan door regelmatige controle het moment afgewacht worden tot de vleermuizen weer vertrokken zijn. Aansluitend kan het gebouw gesloopt worden of de boom gekapt om nieuwvestiging te voorkomen. Meestal is de periode 15 augustus-15 september hiervoor het meest gunstig. (zie Bijlage V)

Inpassing en compensatie

Omdat alle vleermuizen strikt beschermd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, mag de 'gunstige staat van instandhouding' van de aanwezige soorten niet in gevaar komen. Met andere woorden, de ingreep mag er niet toe leiden dat populaties achteruit gaan.

Mogelijke bedreigingen voor vleermuispopulaties bestaan in eerste instantie uit verlies van foerageergebied. Daarnaast kan een tekort aan geschikte verblijfplaatsen schade aan populaties toebrengen.

Het foerageergebied van de meeste vleermuissoorten wordt gevormd door een aaneengesloten netwerk van lijnvormige landschapselementen zoals bosranden, bebouwingslinten, houtwallen,

lanen en watergangen. Alle soorten gebruiken genoemde structuren om zich te oriënteren. Een onderbreking van meer dan enkele tientallen meters is voor veel soorten onoverbrugbaar. Voor het duurzaam voortbestaan van de vleermuispopulaties is het dus van belang zoveel mogelijk van de genoemde elementen in het ontwerp in te passen dan wel nieuw te ontwikkelen.

In het stedenbouwkundig plan voor de RBT-locatie Almelo Zuid zijn de meeste voor vleermuizen belangrijke landschapselementen in het plangebied ingepast. Aanvullend worden enkelen nieuwe bospercelen, groenstroken, laanbeplantingen en waterpartijen gerealiseerd. Daarnaast is de geplande natuurontwikkeling De Doorbraak - waarbij de Bornerbroekse Waterleiding en directe omgeving heringericht gaat worden - bijzonder gunstig voor veel soorten vleermuizen.

In het ontwerp is goed zichtbaar dat belangrijke foerageergebieden en mogelijke verblijfplaatsen zoals De Doorbraak, De Workerslanden, het Twentekanaal en de bosstrook langs de A35, intensief met elkaar verbonden zijn via laanbeplantingen, waterpartijen en groenstroken.

Voor sommige vleermuissoorten die gebruik maken van open landschappen - zoals Laatvlieger en Rosse vleermuis - gaat door realisatie van het bedrijventerrein een deel van hun foerageergebied verloren. Omdat echter nieuwe foerageergebieden ontstaan in de Doorbraak en de verbinding met de directe omgeving van het plangebied wordt verbeterd, zal er netto geen significante schade aan de populaties van deze soorten toegebracht worden. De inschatting is zelfs dat de nieuwe ontwikkelingen - inclusief de realisatie van De Doorbraak - een verbetering voor vleermuizen zal opleveren.

Er worden een aantal extra maatregelen geadviseerd om vleermuizen te ondersteunen:

- Zo dient nagedacht te worden over handhaving van een lijnvormige groenstructuur langs het Twente kanaal indien hier een loskade wordt gerealiseerd. De laanbeplanting langs het kanaal wordt intensief gebruikt door Franjestaart. Om te voorkomen dat er een 'gat' in de laanbeplanting ontstaat, kan een nieuwe groenstrook van bomen of struiken van enig formaat (minimaal 2 meter hoog) als omleiding aangelegd worden. Indien dit zorgvuldig gepland wordt zijn hier naar verwachting geen meerkosten mee gemoeid.
- Omdat enkele gebouwen en bospercelen verdwijnen, zal het aantal verblijfplaatsen voor vleermuizen afnemen. Dit kan gecompenseerd worden door het aanbrengen van voorzieningen in de nieuwbouw (zomerverblijven of kraamkamers) en/of in de vorm van een bunker in De Doorbraak (winterverblijf).

Het aanbrengen van de voorzieningen in de nieuwbouw hoeft geen meerkosten op te leveren indien dit in de aanbesteding meegenomen wordt. Een geschikte voorziening bestaat slechts uit het open laten van enige ruimte in de spouw van buitenmuren door isolatie achterwege te laten en een smalle opening onder de dakrand of tussen twee stenen (zie verder bijlage III).

Een overwinteringverblijf in de vorm van een bunker in De Doorbraak is met relatief weinig kosten te realiseren. Per verblijf van 15 meter lang worden de kosten geschat op maximaal € 7.000. (zie Bijlage IV).

Vleermuizen en de Europese Habitatrichtlijn

Artikel 12 van de Habitatrichtlijn behandelt de verbodsbepaling die geldt voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, waaronder ook alle vleermuissoorten vallen. Artikel 16 geeft aan wanneer afgeweken mag worden van de verbodsbepalingen uit artikel 12, met andere woorden aan welke eisen voldaan moet worden om een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet te krijgen.

Artikel 12

1. De Lid-Staten treffen de nodige maatregelen voor de instelling van een systeem van strikte bescherming van de in bijlage IV, letter a), vermelde diersoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied, waarbij een verbod wordt ingesteld op:
 - a. het opzettelijk vangen of doden van in het wild levende specimens van die soorten;
 - b. het opzettelijk verstoren van die soorten, vooral tijdens de perioden van voortplanting, afhankelijkheid van de jongen, overwintering en trek;
 - c. het opzettelijk vernielen of rapen van eieren in de natuur;
 - d. de beschadiging of de vernieling van de voortplantings- of rustplaatsen.
2. Met betrekking tot deze soorten verbieden de Lid-Staten het in bezit hebben, vervoeren, verhandelen of ruilen en het te koop of in ruil aanbieden van aan de natuur onttrokken specimens, uitgezonderd die welke reeds legaal waren onttrokken vóór de toepassing van deze richtlijn.
3. De in lid 1, letters a) en b), en in lid 2 opgenomen verbodsbepalingen gelden ongeacht de levensfase waarin de in dit artikel bedoelde dieren zich bevinden.

De Lid-Staten stellen een systeem in van toezicht op het bij toeval vangen en doden van de diersoorten, genoemd in bijlage IV, letter a). In het licht van de verkregen gegevens verrichten de Lid-Staten de verdere onderzoekwerkzaamheden of treffen zij de instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn om te verzekeren dat het bij toeval vangen en doden geen significante negatieve weerslag heeft op de betrokken soorten.

Artikel 16

1. Wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en op voorwaarde dat de afwijking geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, mogen de Lid-Staten afwijken van het bepaalde in de artikelen 12, 13, 14 en 15, letters a) en b):
 - a. in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - b. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom;
 - c. in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - d. ten behoeve van onderzoek en onderwijs, reproductie en herintroductie van deze soorten, alsmede voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
 - e. ten einde het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, door de bevoegde nationale instanties vastgesteld aantal van bepaalde specimens van de in bijlage IV genoemde soorten te vangen, te plukken of in bezit te hebben.
2. De Lid-Staten zenden de Commissie om de twee jaar een verslag toe conform het door het comité opgestelde model over de op grond van lid 1 toegestane afwijkingen. De Commissie geeft uiterlijk binnen twaalf maanden na ontvangst van het verslag haar mening over die afwijkingen en stelt het comité daarvan op de hoogte.
3. In het verslag moet het volgende worden vermeld:
 - a. voor welke soorten en om welke reden de afwijking is toegestaan, met inbegrip van de aard van het risico, met in voorkomend geval een opgave van de alternatieve oplossingen die niet zijn gekozen en van de gebruikte wetenschappelijke gegevens;
 - b. welke middelen, inrichtingen of methoden mogen worden gebruikt voor het vangen of doden en om welke redenen;
 - c. waar en wanneer dergelijke afwijkingen worden toegestaan;
 - d. welke autoriteit de bevoegdheid heeft om te verklaren en te controleren dat aan de desbetreffende voorwaarden is voldaan en om te beslissen welke middelen, inrichtingen of methoden mogen worden gebruikt, door welke diensten en binnen welke grenzen, en wie met de uitvoering belast zijn;
 - e. welke controlemaatregelen er zijn genomen en welke resultaten er zijn verkregen.

Toelichting op de verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen van artikel 12 worden overtreden indien:

- vleermuizen opzettelijk worden verstoord in met name de perioden van voortplanting, afhankelijkheid van de jongen, overwintering en trek (art. 12 lid 1b)
- als voortplantingsplaatsen of rustplaatsen vernield of beschadigd worden (artikel 12 lid 1d).

Men kan al van opzettelijk spreken als men vermoedt of redelijkerwijs kan vermoeden dat vleermuizen aanwezig zijn. Dit vermoeden kan bestaan door aanwezigheid van woningen met geschikte openingen of bomen met holten of gaten.

In het geval van de noodzaak tot het slopen van gebouwen of kappen van bomen, kan artikel 12 lid 1b omzeild worden door deze ingrepen niet in de voortplantingsperiode (1 mei tot 1 augustus) en overwinteringsperiode (1 oktober tot 15 april) uit te voeren.

Bij artikel 12 lid 1d is dit echter niet mogelijk. Als verblijfplaatsen van vleermuizen (voortplanting- en rustplaatsen) vernield of beschadigd worden (ongeacht de periode) wordt deze verbodsbepaling overtreden en moet dus aan de voorwaarden voldaan worden die zijn opgenomen in artikel 16. Hierbij is echter wel een kanttekening aan te plaatsen.

Indien de verblijfsplaats op een bepaald tijdstip niet als voortplantings- of rustplaats gebruikt wordt en er voldoende uitwijkmogelijkheden bestaan om een gunstige staat van instandhouding van de populatie van de soort in het gebied te waarborgen, wordt de verbodsbepaling niet overtreden.

Voorwaarden voor het verkrijgen van ontheffing

Men moet aan drie voorwaarden voldoen alvorens een ontheffing voor het overtreden van een verbodsbepaling verkregen kan worden:

1. Geen andere bevredigende oplossing
2. Dwingende redenen van groot openbaar belang
3. Geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan

Ad 1. Geen andere bevredigende oplossing

De toetsing van dit criterium houdt in dat er een onderzoek naar alternatieven of alternatieve locaties moet zijn gedaan of alsnog moet worden uitgevoerd. Met "geen andere bevredigende oplossing" wordt niet alleen bedoeld dat er geen alternatieve locaties beschikbaar zijn. Ook alternatieve oplossingen voor het probleem dat aan plannen ten grondslag ligt moeten worden onderzocht.

In het geval van bijvoorbeeld de aanleg van een industrieterrein moet ook worden onderzocht of er geen alternatieven zijn voor verbetering van de werkgelegenheid (*Brochure LNV:*

Soortbescherming bij Ruimtelijke ingrepen en dergelijke). In de zaak over het rensoverschrijdende bedrijventerrein in Heerlen (Zaaknr: 200004163/1) werd geredeneerd dat alternatieven niet voldoende waren onderzocht ten tijde van het genomen besluit. Hieronder vielen b.v. uitbreiding van de werkgelegenheid in de regio Heerlen-Aken door middel van een andere vorm, bijvoorbeeld door de bedrijven te verspreiden over (leegstaande panden in) het centrum van Heerlen of door de bedrijven (eventueel verspreid) te vestigen op te revitaliseren bedrijventerreinen, of door middel van een andere wijze, bijvoorbeeld door (het creëren van) banen in de zorgsector of het onderwijs of door middel van een combinatie van deze maatregelen.

Voorbeelden van alternatieve oplossingen kunnen zijn volgens een Europees document¹:

- Alternatieve vestingsplaatsen
- Alternatieve tracés (in het geval van lineaire werken)
- Wijziging van de schaal of de opzet van het project
- Alternatieve procédés
- Alternatieve wijzen om de doelen te bereiken/ aan te pakken (b.v. omgang met de eisen)
- Alternatieve aanlegmethoden (b.v. "stil" heien)
- Alternatieve uitvoeringswijze werkzaamheden (b.v. gebruik machines)
- (Ecologische) begeleiding van de werkzaamheden tot aan het eind van het project

¹ Europese Commissie, Assessment of plans significantly affecting Natura 2000 sites: Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats directive 92/43/EEG, Luxemburg, 2001, 3.3.2.

- Planning (van de tijdsduur) van werkzaamheden (b.v. seizoensgebonden werken)

Als er een reëel alternatief voorhanden is waarbij het belang van de betreffende soort(en) niet in het geding is, moet voor dat reële alternatief worden gekozen. Dan is toetsing aan de beide andere criteria niet langer nodig. Omgekeerd is het zo dat, als er geen reëel alternatief is, daaruit niet kan worden geconcludeerd dat er dan noodzakelijkerwijze sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. De vraag of hiervan sprake is dient los van de beide andere criteria te worden beantwoord (*Brochure LNV: Soortbescherming bij Ruimtelijke ingrepen en dergelijke*).

Ad 2. Dwingende redenen van groot openbaar belang

De toetsing van dit criterium houdt onder meer in dat sprake moet zijn van een algemeen belang en dus niet van een particulier belang of het belang van enkelingen.

Dwingende redenen van groot openbaar belang kunnen bijvoorbeeld zijn:

- aanleg en versterking van dijken, zandsuppletie en andere maatregelen tegen overstromingen;
- verbetering van de werkgelegenheid (door bijvoorbeeld de aanleg van een bedrijventerrein);
- voorzien in woningbehoefte;
- verbetering van infrastructuur uit oogpunt van verkeersveiligheid of een betere bereikbaarheid;
- natuurontwikkeling of sanering met het oog op voor het milieu wezenlijke gunstige effecten en dergelijke.

Deze opsomming is niet limitatief. Er zijn ook andere gevallen denkbaar waarbij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Een financieel goedkopere oplossing, als ook andere oplossingen reëel zijn, wordt niet aangemerkt als een dwingende reden van groot openbaar belang. Verder is van belang dat dit criterium op zich wordt getoetst, los van de beide andere criteria. Als de vraag of sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang ontkennend moet worden beantwoord, zijn beide andere criteria niet meer relevant en wordt de ontheffingsaanvraag afgewezen (*Brochure LNV: Soortbescherming bij Ruimtelijke ingrepen en dergelijke*).

In de zaak over het grensoverschrijdende bedrijventerrein in Heerlen (Zaaknr: 200004163/1) werd gewezen op het creëren van 10.000 arbeidsplaatsen voor hoger opgeleid personeel als dwingende reden van groot openbaar belang. Door krapte op de arbeidsmarkt bleef echter een groot aantal vacatures, voor met name hoger opgeleid personeel, onvervuld. Het werkgelegenheidsbelang kon zodoende niet meer aangevoerd worden als dwingende reden. Belangrijk is dus dat actuele gegevens omtrent werkloosheid worden gebruikt. Regionaal werkgelegenheidsbelang kan wel een dwingende reden van groot openbaar belang zijn.

Het is belangrijk dat twee elementen goed beargumenteerd worden:

- Het plan moet dwingend zijn (= noodzakelijk)
- Het plan of project moet op langere termijn persistent zijn (= duurzaam)

Bij het eerste element kan gewezen worden dat op de huidige situatie/ activiteiten die niet meer toereikend/ toelaatbaar zijn of die negatieve gevolgen hebben waardoor ernstige problemen ontstaan. Bij persistentie op langere termijn kan gewezen worden op dat het project een blijvende oplossing vormt voor een probleem en financiële haalbaar is (d.m.v. kosten-batenanalyse).

Ad 3. Geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan

Als er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en daarom wordt overwogen om ontheffing te verlenen, zullen compenserende maatregelen worden voorgeschreven, als mitigerende (verzachtende) maatregelen niet afdoende blijken. Is compensatie noodzakelijk maar niet mogelijk dan wordt afbreuk gedaan aan het streven de betreffende soorten in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. De ontheffingsaanvraag zal dan worden afgewezen.

Steeds zal als voorwaarde worden gesteld dat zoveel mogelijk voorkomen moet worden dat beschermde dieren en planten als gevolg van ingrepen dood gaan. In voorkomende gevallen dienen deskundigen de dieren weg te vangen en elders weer uit te zetten in een voor die dieren geschikt biotoop, bijvoorbeeld in een nieuw ingericht compensatiegebied. Ook planten kunnen in sommige gevallen moeten worden verplaatst.

Compensatie en verplaatsing worden altijd beschouwd als uiterste redmiddelen, die pas toegepast worden als alle mogelijkheden om schade te voorkomen zijn benut.

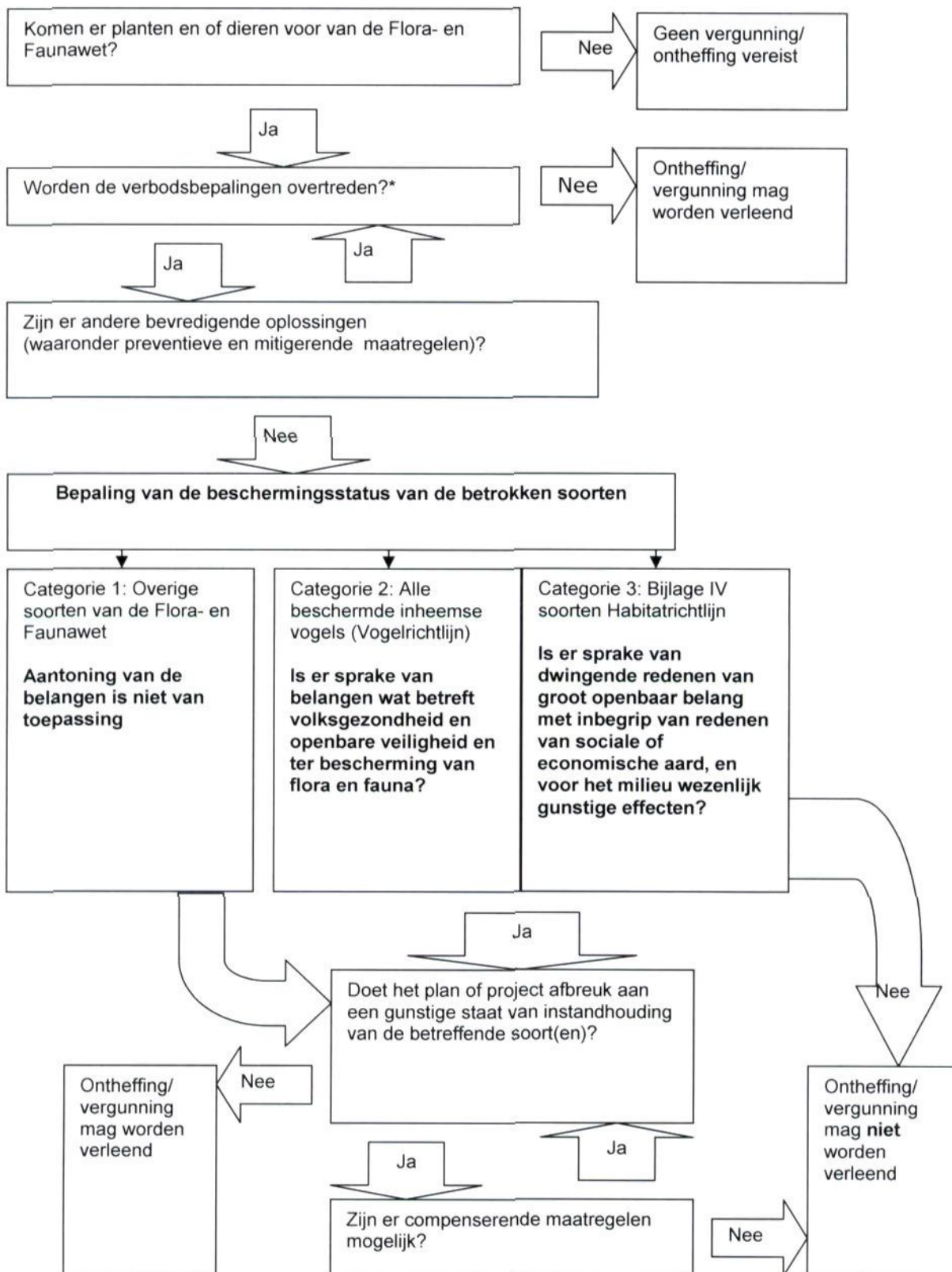
Onder "staat van instandhouding van een soort" wordt het volgende bedoeld:
het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort.

De "staat van instandhouding" wordt als "gunstig" beschouwd wanneer:

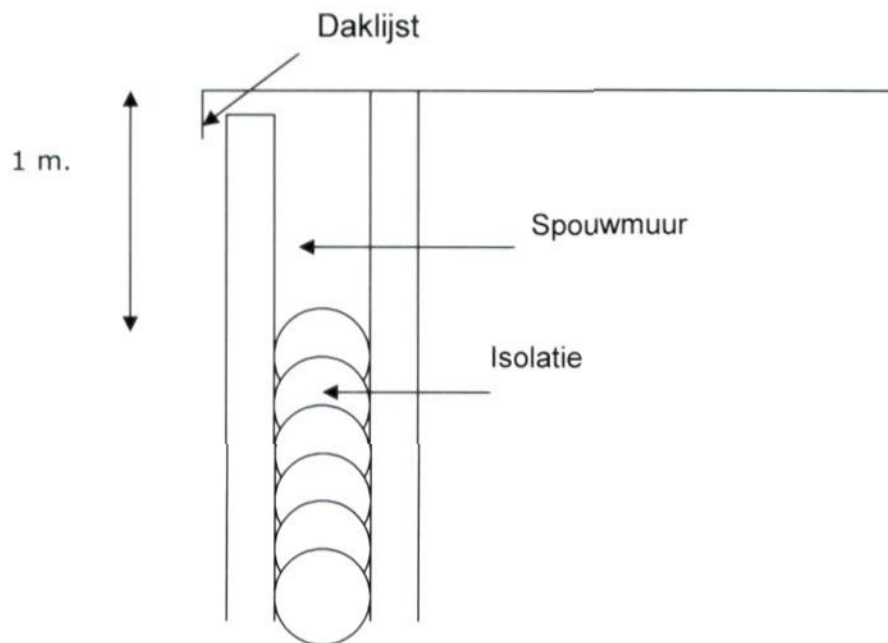
- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te worden, en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Deze punten dienen allen gemotiveerd te worden.

Stappenplan Flora- en Faunawet

Doorsnede vleermuisvoorziening

Toelichting:

Met enkele eenvoudige kunstgrepen kan een verblijfplaats voor vleermuizen gerealiseerd worden. Daarbij dient de bovenste meter van de spouwmuur niet opgevuld te worden met isolatiemateriaal. Deze ruimte dient bereikbaar te zijn via een spleet tussen muur en daklijst (3-8 centimeter).

De noord- en oostzijde van een gebouw (i.v.m. de vochtigheid) zijn de meest geschikte plaatsen voor het aanbrengen van deze voorzieningen.

Daarnaast is het belangrijk dat een vrije aanvliegroute aanwezig is en er een vliegroute (d.m.v. bomen of muren) naar het omliggende foerageergebied aanwezig is (lanen/ bomenrijen/ bosranden/ waterpartijen), bij voorkeur zonder onderbrekingen (afhankelijk van de aangetroffen soorten).

GLOBALE KOSTENINDICATIE AANLEG 1 VLEERMUISBUNKER

			TOTAAL		
Postnr.:	Omschrijving van de werkzaamheden	Eenheid	Hoeveelheid	Prijs per eenheid	TOTAAL
1 Leverantie materiaal					
101	Leveren duikerelementen	st	15	€ 100,00	€ 1.500,00
102	Leveren stenen tbv metselen muurtjes in bunker	m2	10	€ 50,00	€ 500,00
103	Leveren vandalismebestendige deur tbv ingang	st	1	€ 1.000,00	€ 1.000,00
2 Materieel en manuren					
20101	Hydraulische graafmachine tbv grondwerken en plaatsing duikerelementen	uur	15	€ 60,00	€ 900,00
20102	Transport duikerelementen	uur	4	€ 60,00	€ 240,00
20103	Metselaar tbv metselen muurtjes en ingang	uur	16	€ 40,00	€ 640,00

Sub1 € 4.780,00

Winst en risico	6%	€ 5.114,60
Algemene kosten	6%	€ 5.370,33
<u>Uitvoeringskosten</u>	6%	€ 5.692,55

Sub 2 € 5.692,55

Directievoering	5%	€ 5.977,18
<u>Onvoorziene kosten</u>	10%	€ 6.813,98

Totaal: € 6.813,98 excl. BTW

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd in Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn

Periode 1: de winterslaap

Aan het eind van de maand september zoeken vleermuizen een plek op om te overwinteren. Normaal gesproken blijven ze in winterslaap tot circa midden april. Onder gunstige weersomstandigheden – bij hoge temperaturen – zijn ze echter ook 's winters wel eens actief.

Indien sloop gepland is in de periode 'oktober – half april' is nader onderzoek tot half september - wanneer de soort nog actief is - het meest efficiënt. Na deze maand is het erg moeilijk vleermuizen nog vast te stellen. Als er geen vleermuizen aanwezig blijken te zijn dient zo spoedig mogelijk – binnen enkele dagen - gesloopt te worden. Zo wordt de kans geminimaliseerd dat in de tijd tussen het onderzoek en de sloop zich als nog vleermuizen vestigen. Zijn er wel overwinterende vleermuizen vastgesteld, dan kan de sloop uitgesteld worden tot circa de tweede helft van april. In sommige gevallen kunnen de vleermuizen door een professional afgevangen worden.

Periode 2: het voortplantingsseizoen

Gedurende het voortplantingsseizoen van circa mei – juli, zijn vleermuizen niet honkvast. Zij wisselen regelmatig van locatie om parasieten te ontwijken of gunstiger jachtgebied te zoeken. Daarbij worden de jongen op de buik meegenomen.

Wanneer in deze periode een kraamkolonie wordt vastgesteld, kan afgewacht worden tot de kraamkolonie zich verplaatst. Daarvoor dient circa wekelijks geïnventariseerd te worden. Zolang de kraamkolonie aanwezig is kan niet tot sloop overgegaan worden. Ook afvangen is geen optie, omdat de Habitatrichtlijn stelt dat de soort in het geheel niet gestoord of geschaad mag worden.

Periode 3: voor en na het broedseizoen

Midden april ontwaken vleermuizen uit hun winterslaap en beginnen te foerageren om weer op sterkte te komen. In deze periode zijn vleermuizen niet honkvast en zijn ze het minst kwetsbaar.

Direct na het voortplantingsseizoen, in de periode van begin augustus tot half september, zijn vleermuizen eveneens relatief weinig kwetsbaar en nog goed te inventariseren. De jongen zijn dan grootgebracht en de soort is druk doende vetreserves aan te leggen voor de winterslaap.

Indien in deze periodes gesloopt gaat worden is het noodzakelijk maximaal een week van tevoren te inventariseren. Indien vleermuizen aanwezig zijn dan kunnen deze eventueel afgevangen worden. Zijn ze op het moment van inventariseren niet aanwezig, dan is het altijd mogelijk dat ze er een week later wel zitten.

Vleermuizen verplaatsen zich regelmatig in deze periode, dus is het aan te raden zo weinig mogelijk tijd tussen onderzoek en sloop te laten zitten.

Schema van de seizoensactiviteit van vleermuizen.

Indien gebouwen aangetroffen worden die ogenschijnlijk geschikt zijn voor vleermuizen, maar waar deze niet zijn vastgesteld, is het aan te bevelen mogelijke invliegopeningen af te dekken met bijvoorbeeld porscheim. Zo wordt voorkomen dat zich alsnog vleermuizen in het gebouw vestigen.

Belangrijk is verder om te weten dat vleermuizen niet actief zijn wanneer het regent, koud is of hard waait. Met deze weersomstandigheden zijn vleermuizen niet vast te stellen. Een onderzoek kan zodoende niet te allen tijde plaatsvinden.

